

Lezen - doel formuleren - hv12

Auteur

VO-content

Laatst gewijzigd

19 july 2019

Licentie

CC Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationale licentie

Webadres

<https://maken.wikiwijs.nl/52562>

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

Doel formuleren

- Intro
- Wat kan ik straks?
- Wat ga ik doen?

Aan de slag

- Stap 1: Kennisbank
- Stap 2: Orkaan
- Stap 3: Video
- Stap 4: Vliegtuigongeluk
- Stap 5: Verhalende en zakelijke teksten

Afronding

- Samenvattend
- Eindopdracht: Doelen
- Terugkijken

Extra

- Extra - havo
- Extra - vwo

Over dit lesmateriaal

Doel formuleren

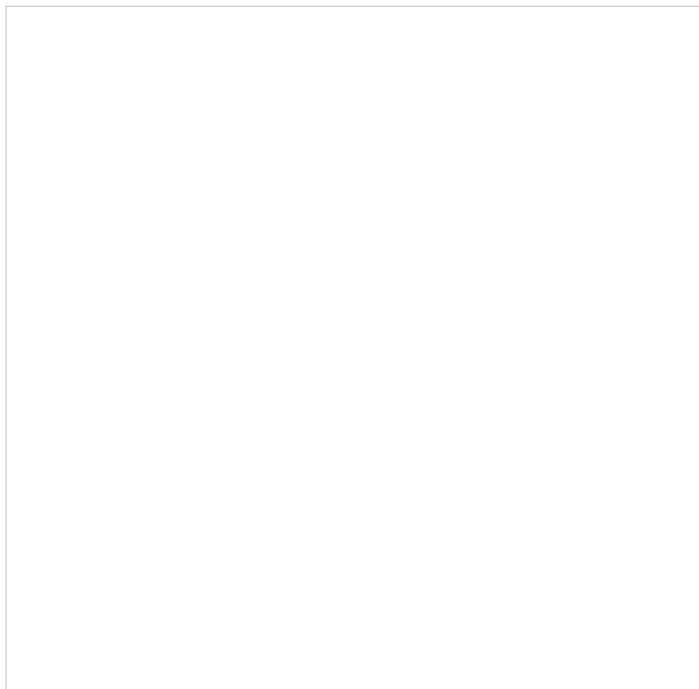
Intro

In deze leesopdracht staat het **doel** centraal.

Een schrijver of cartoonist heeft een boodschap met de tekst die hij aan zijn publiek laat zien. Dat is het doel van de tekst die wordt gepresenteerd.

Kijk naar de afbeelding hieronder.

Wat denk jij dat het doel is van cartoonist René Leisink met deze cartoon? Wat wil hij zijn publiek eigenlijk vertellen? Bespreek het met een klasgenoot.

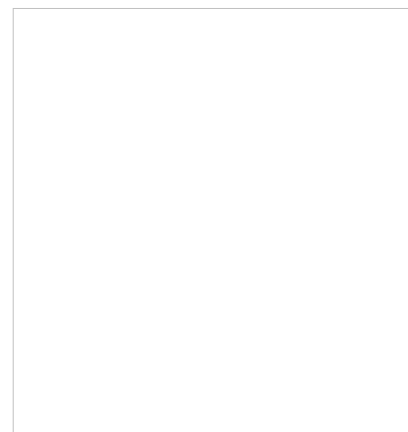

In deze opdracht leer je welk doel iemand kan hebben met het schrijven van een tekst, het maken van een cartoon of het maken van een film.

Wat kan ik straks?

Aan het eind van deze opdracht kun je:

- de vier tekstdoelen noemen en je kunt per tekstdoel minimaal twee tekstsoorten noemen.
- het verschil aangeven tussen een zakelijke en een verhalende tekst.
- de tekstdoelen noemen die een schrijver gebruikt bij het schrijven van een **zakelijke** tekst.
- de tekstdoelen noemen die een schrijver gebruikt bij het schrijven van een **verhalende** tekst.

Wat ga ik doen?

Activiteiten

Aan de slag		
Stap		Activiteit
Stap 1	☐	Je bestudeert het kennisbankitem over Tekstdoel en tekstsoort en beantwoord daarna vragen over verschillende soorten tekstberichten en hun doel.
Stap 2	☐	Je leest een tekst en geeft daarna aan wat het doel van de tekst is.
Stap 3	☐	Je bekijkt twee videofragmenten en praat met een klasgenoot over het doel van de fragmenten.
Stap 4	☐	Je leest een tekst en geeft daarna aan wat het doel van de tekst is.
Stap 5	☐	Je zoekt verhalende en zakelijke teksten en geeft aan welke tekstdoelen bij verhalende teksten en zakelijke teksten passen.
Afronding		
Onderdeel		Activiteit
Samenvattend	☐	Hier vind je de kennisbank die hoort bij deze opdracht.
Eindopdracht	☐	Je gaat op zoek naar video's en teksten die aansluiten bij de vier verschillende tekstdoelen.
Terugkijken	☐	Terugkijken op de opdracht.
Extra		
Extra Havo	☐	Maak de extra oefening.
Extra VWO	☐	Lees de teksten en maak de extra oefening.

Tijd

Voor deze opdracht heb je **2 à 3 uren** nodig.

Aan de slag

Stap 1: Kennisbank

Bestudeer uit de Kennisbank Nederlands de volgende onderwerpen:

**Lezen: Tekstdoel
en tekstsoort**

Maak nu de volgende oefeningen.

Tekstdoel

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/2257229

Wat is het tekstdoel van een strip?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een ingezonden brief?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een gebruiksaanwijzing?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een reclamefolder?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een cartoon?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een instructie?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een studieboek?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een uitnodiging?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een nieuwsbericht?

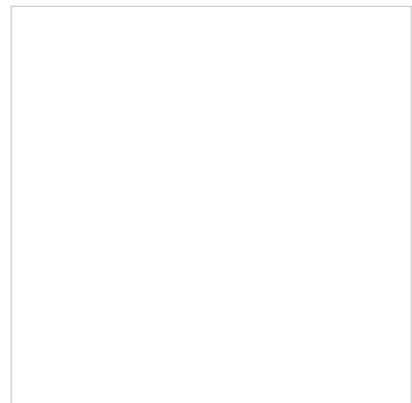
- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Wat is het tekstdoel van een affiche?

- a. informeren
- a. overtuigen
- a. tot handelen aanzetten/activeren
- a. amuseren

Stap 2: Orkaan

Lees de volgende tekst:

Door de felle zon in de zomer wordt het zeewater warm.
Het warme water verdampt en stijgt op.
Zo ontstaan gigantische regenwolken.
Omdat de aarde ronddraait gaan de wolken ook ronddraaien.
Hierdoor ontstaat een keiharde wind en dat is een orkaan.

Beantwoord nu de vragen over deze tekst.

Tekstdoel

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5305456

Wat is het tekstdoel van de tekst?

- a. informeren
- a. tot handelen aanzetten/activeren

Wat is je leesdoel, als je een informatieve tekst leest?

- a. iemands mening te weten komen
- a. iets te weten komen

Wat is je leeshouding, als je een informatieve tekst leest?

- a. nauwkeurig lezen, stap voor stap instructies uitvoeren
- a. aandachtig lezen: kijken of je het begrijpt.

Welke vraag past het best als titel boven bovenstaande tekst?

- a. Ontstaan regenwolken door de felle zon?
- a. Hoe ontstaan orkanen?

Stap 3: Video

Net als een auteur van een tekst heeft de maker van een videoclip vaak een bepaald doel met zijn clip.

Bekijk (een deel van) de volgende twee videofragmenten van YouTube.

Fragment 1:

Fragment 2:

Bespreek met een klasgenoot per videofragment wat het doel van het videofragment is.

Kies uit:

- informeren
- amuseren
- tot handelen aanzetten
- overtuigen

Stap 4: Vliegtuigongeluk

Lees de tekst en beantwoord vervolgens de vragen.

HOE OVERLEEF JE EEN VLIEGTUIGONGELUK?

Wie in een vliegtuig neerstort, heeft weinig kans het na te vertellen. Toch komt het voor, dat mensen als door een wonder gered worden, zelfs als alle andere passagiers omkomen.

Op kerstavond 1971 steeg een passagiersvliegtuig op van Jorge Chavez International Airport in Lima op weg naar Peru. Toen het vliegtuig op 21.000 voet vloog en een half uur onderweg was, werd het getroffen door onweer. Het toestel begon te duiken en door de geweldige luchtdruk brak een vleugel af. Het vliegtuig stortte neer in een onherbergzaam oerwoud. De 17-jarige Duitse Juliane Koepcke was de enige die overleefde. Zij zocht zonder resultaat naar haar moeder en begon daarna hulp te zoeken. Negen dagen zwierf ze door het Amazonegebied. Tot haar grote geluk vond ze een kano en een tent, die aan houthakkers bleken toe te behoren. Die namen haar mee naar hun basis, vanwaar ze naar een ziekenhuis kon worden gevlogen.

Vaak overleven juist kinderen of cabinepersoneel, al begrijpt niemand precies waarom. Wat wel te begrijpen is: vaak zitten de overlevers achter in het toestel. Als het vliegtuig de grond raakt met de neus, zijn de overlevingskansen achterin groter, omdat de klap voorin is opgevangen. Ook vluchtrecorders worden om deze reden juist in de staart van het toestel bevestigd.

Beantwoord de volgende vraag.

Vliegtuigongeluk

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5305457

Wat is het doel van de tekst?

- a. informeren
- a. amuseren
- a. overtuigen

Waarvan probeert de schrijver ons te overtuigen?

- a. Dat alleen cabinepersoneel veilig vliegt
- a. dat de kans op overleven bij een crash groter is als je achterin het vliegtuig zit
- a. dat alleen kinderen veilig kunnen vliegen

Stap 5: Verhalende en zakelijke teksten

Verhalende teksten hebben vaak een ander doel dan zakelijke teksten.

Bespreek de volgende twee vragen met een klasgenoot. Noteer de antwoorden in een tekstdocument.

1. Welk tekstdoel past volgens jou het best bij een verhalende tekst? Leg je antwoord uit.
2. Welke tekstdoelen passen volgens jou bij zakelijke teksten? Leg je antwoord uit.

Zoek nu samen op internet twee voorbeelden van een verhalende tekst en twee voorbeelden van een

zakelijke tekst.

Noteer van de teksten ook het tekstdoel.

Overleg met je docent of je het document in moet leveren.

Afronding

Samenvattend

Hier vind je de kennisbank die hoort bij deze opdracht.

Lezen: Tekstdoel en tekstsoort

Eindopdracht: Doelen

Tijd voor de eindopdracht.

Ga samen met een klasgenoot op internet op zoek naar:

- Een filmpje dat als doel heeft **informer**en.
- Een filmpje dat als doel heeft **tot handelen aansporen**.
- Een tekst die als tekstdoel heeft **amuser**en.
- Een tekst die als tekstdoel heeft **overtuigen**.

Als jullie twee filmpjes en de twee teksten gevonden hebben, laten jullie ze beoordelen door jullie docent.

Bij de beoordeling let jullie docent op:

- De **inhoud**: is het duidelijk welk (tekst)doel bij het filmpje/de tekst hoort?
- De **originaliteit**: zijn de filmpjes/teksten leuk om te zien/te lezen?
- De **lengte**: zijn de filmpjes niet te lang (maximaal 5 minuten)?

Succes.

Terugkijken

Intro

- Lees de intro van deze opdracht nog eens door. Welk doel dacht je dat de cartoonist met de cartoon had? Nu ken je de vier tekstdoelen. Welk doel zou je nu kiezen voor de cartoon?

Kan ik wat ik moet kunnen?

- Lees de leerdoelen van deze opdracht nog eens door. Kun je wat je moet kunnen?

Hoe ging het?

- **Tijd**

Bij de activiteiten stond dat je ongeveer 2 à 3 uur met de opdracht bezig zou zijn.
Had je die tijd ook nodig voor deze opdracht of kwam je tijd te kort?

- **Inhoud**

Welke manier van doelen formuleren spreekt jou het meest aan? Zou je zelf het liefst een informatieve tekst schrijven of juist een tekst om te amuseren of... Motiveer je antwoord.

- **Eindopdracht**

Wat vond je van de eindopdracht?

Viel het mee of tegen om de juiste video's/teksten te vinden? Wat vond je lastiger? De teksten of de video's?

Hoe verliep jullie samenwerking? Hadden jullie de taken verdeeld of werkten jullie overal samen aan? Hoe beviel dat?

Extra

Extra - havo

Extra opdracht voor twee leerlingen.

Stel je voor... je moet voor een huis-aan-huisblad een pagina vullen over het onderwerp:

HUISDIER WEGGELOPEN!

Tekst 1: maak een informatieve tekst over dit onderwerp.

Tekst 2: maak een amuserende tekst over dit onderwerp.

Tekst 3: maak een overtuigende tekst over dit onderwerp.

Tekst 4: maak een activerende tekst over dit onderwerp.

- Maak met deze vier teksten een leuke pagina voor het huis-aan-huisblad.
- Zorg dat hij er ook echt uitziet als een krantenpagina. Bedenk dus ook een naam voor het blad, zoek of maak er foto's bij enzovoort... gebruik je fantasie!
- Maak er een poster van die je kunt ophangen in de klas.

Extra - vwo

Tekstdoelen extra opdrachten

Hieronder vind je een aantal teksten met daarbij horende vragen.

Lees elke keer eerst goed de tekst en beantwoord dan de vragen.

Succes!

Lees de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Zeer grote brand fietsenfabriek Dieren

DIEREN (ANP) - Een loods van een fietsenfabrikant in Dieren is in de nacht van vrijdag op zaterdag in brand gevlogen. Het gaat om een zeer grote uitslaande brand, meldde de brandweer. Bij de brand zijn geen schadelijke stoffen vrijgekomen. Ook is er niemand gewond geraakt.

In de loods, van ongeveer 50 bij 20 meter, bevinden zich fietsonderdelen van fabrikant Koninklijke Gazelle. Een deel van de loods is ingestort. De brandweer probeert bij een ander gedeelte van de loods instorting te voorkomen.

Er is een speciaal team ingeroepen om delen van de loods te slopen, zodat de brandweer kan nablussen. De brand neemt 'op het oog' af, aldus een woordvoerder. De brandweer adviseert omwonenden ramen en deuren te sluiten en binnen te blijven wegens grote rookontwikkeling.

Naar: www.metronieuws.nl, 05/10/2013

Wat wil de schrijver van deze tekst vooral bereiken?

- a. Hij wil de lezer overhalen iets te gaan doen.
- a. Hij wil de lezer ergens van overtuigen.
- a. Hij wil de lezer iets laten weten.
- a. Hij wil de lezer vermaken.

Tot welke tekstsoort reken je deze tekst?

- a. een column
- a. een bericht
- a. een aankondiging
- a. een interview
- a. een recensie

Reglement toepassen

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/2257246

Lees de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Reglement toepassen

Racefietsers hebben last van mensen die langzamer op dezelfde weg rijden. De eenvoudigste oplossing heb ik nog niet gehoord of gelezen: gewoon het wegverkeersreglement toepassen.

Iemand die met grotere snelheid een langzamere ander op zijn pad vindt, mag die ander niet hinderen. Die was daar tenslotte als eerste. Bij goed manoeuvreren is bellen of schreeuwen niet nodig. Met de rem snelheid minderen en pas inhalen als er voldoende ruimte overblijft voor die ander.

In alle verkeer, ook op vaarwegen en skipistes, is achteropkomend verkeer verantwoordelijk voor de veiligheid van anderen.

Hans Fortuin, Delfzijl

Naar: Hans Fortuin, Trouw, 25/07/2013

Wat wil de schrijver met zijn tekst bereiken?

- a. Hij wil activeren
- a. Hij wil overtuigen
- a. Hij wil amuseren
- a. Hij wil informeren

Tot welke tekstsoort reken je deze tekst?

- a. Een gebruiksaanwijzing
- a. Een advertentie
- a. Een bericht
- a. Een uitnodiging
- a. Een ingezonden brief

De aardigste politieagent

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/2257248

Lees de tekst en beantwoord daarna de vragen.

De aardigste politieagent

Met onze kleinzoon Victor gingen we per auto naar een ijssalon in het centrum van Bussum. Bij gebrek aan een goede parkeerplaats zette ik de auto op de stoep. Toen we met kleinzoon en ijsjes de salon verlieten stonden er twee agenten naast de auto. „Meneer, weet u dat u hier niet mag parkeren. Bovendien hebt u uw raampje open laten staan en uw camera ligt op de achterbank.”

Met een rode kop probeerde ik de te verwachten schade te beperken en wees op mijn tevreden ijs etende kleinzoon als verzachtende omstandigheid. „Meneer, we zullen het deze keer door de vingers zien”, zei een van de politiemannen grootmoedig.

Waarop mijn vrouw antwoordde dat ze de aardigste politieagent van Bussum graag een ijsje aan wilde bieden. Zijn reactie: „Dan moet ik u wel een bekeuring geven, want dat is omkopen van een

agent in diensttijd.”

Naar: Bert Hilbert, www.nrc.nl, 31/08/2013

Wat wil de schrijver van deze tekst vooral bereiken?

- a. Hij wil activeren
- a. Hij wil overtuigen
- a. Hij wil amuseren
- a. Hij wil informeren

Tot welke tekstsoort reken je deze tekst?

- a. Een verhaal
- a. Een recensie
- a. Een bericht
- a. Een interview
- a. Een ingezonden bericht

Blogger Dave

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/2257250

Lees de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Blogger Dave over het bouwen van je eigen website

Iedereen heeft zijn plekje op deze aarde. Een eigen huis, een stek die je zelf kunt inrichten en naar hartenlust kunt aanpassen. Het internet is een soort tweede omgeving voor de moderne mens geworden: een nieuwe wereld, gemaakt van nullen en enen. Tijd voor het inrichten van een eigen webstek! Hier een paar stappen voor dummies.

Adres

Allereerst heb je een domeinnaam nodig: het adres waar je website op te vinden is, het adres van je webhuis. Dankzij dit adres kunnen andere computers je site vinden. Een domein kost geld, de prijzen verschillen van twee tot tientallen euro's per jaar, afhankelijk van je naam en extensie (zo is een .com-adres duurder dan een .co.nz-adres).

De fundering

Je hebt verschillende manieren om een website te maken. Moeilijke manieren, zoals het werken met HTML en CSS - iets wat niet voor ons, de gemiddelde tiener, is weggelegd - en makkelijkere manieren, zoals het gebruiken van Wordpress of Joomla. Zie Wordpress als de fundering van je websitegebouw. Het gebouw zelf moet je maken op deze fundering, het zorgt ervoor dat je website er goed uitziet en niet in elkaar stort. Wordpress en Joomla zijn beide gratis en zitten vol met honderden kant-en-klare sjablonen, mocht je geen zin hebben in het bouwen van je eigen site.

De grond

Je hebt een huis en een adres, het enige wat ontbreekt is de grond zelf, de plek waar je alles neer mag zetten. Dat komt in de vorm van hosting. Hostingbedrijven zijn bedrijven die een deel van hun servers beschikbaar stellen voor het huisvesten van je site. In feite verhuren ze hun internetgrond. Voor twintig euro per jaar heb je al een kleine site. Een aanrader: de hosting bij Wordpress zelf doen. Dat is gratis, je moet alleen accepteren dat je domeinnaam eindigt met '.wordpress.com'. Gratis hosting kan trouwens ook, bijvoorbeeld via 000webhost.com.

Het bouwen van een site is leuk, leerzaam en veel makkelijker dan het lijkt. Succes!

Naar: Dave Wai, www.sevendays.nl, z.j.

De schrijver van deze tekst heeft twee doelen. Welke?

- a. Hij wil de lezer overtuigen van zijn gelijk
- a. Hij wil de lezer informatie verstrekken
- a. Hij wil de lezer overhalen iets te gaan doen
- a. Hij wil de lezer vooral vermaken

Tot welke tekstsoort reken je deze tekst?

- a. Een advertentie
- a. Een recensie
- a. Een bericht
- a. Een uitnodiging
- a. Een instructie

Cadeau-abonnement

maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5305466

Lees de tekst en beantwoord daarna de vragen.

Cadeau-abonnement

7Days is de weekkrant voor jongeren van 12 t/m 18 jaar die iets willen bereiken. Van voor- tot achterpagina gevuld met binnen- en buitenlands nieuws, tips en reportages waar jongeren écht iets aan hebben. Maar natuurlijk ook alles over games, mode, muziek en meer! 7Days wordt elke vrijdagochtend door de krantenbezorger bezorgd.

Verras iemand met 7Days als cadeau!

Dit kan al vanaf € 7,-! Maar als je iemand dubbel wilt verwennen, geef dan een halfjaar abonnement

(€ 51,50) of jaarabonnement (€ 94,75) en kies daarbij uit een van de onderstaande cadeaus.

Deze ontvangt de gelukkige dan zo spoedig mogelijk in de bus!

Vul dus snel onderstaand formulier in en maak iemand blij met 7Days!

Een cadeau abonnement loopt altijd automatisch af aan het einde van de abonnementsperiode. Onderstaande welkomstcadeaus zijn alleen van toepassing bij het halfjaar- of jaarabonnement. Voor de Rocking Residence hoofdtelefoons betaal je € 3,95 verzendkosten, de andere welkomstcadeaus worden gratis bezorgd.

Naar: www.sevendays.nl [ingekort]

Welke informatie ontbreekt in deze tekst?

Vink twee mogelijkheden aan.

- a. Het invulformulier
- a. Informatie over de inhoud van het weekblad
- a. Afbeeldingen van de welkomstcadeaus
- a. Informatie over de afloop van je avonnement

Wat wil de schrijver van deze tekst vooral bereiken?

- a. Hij wil de lezer overhalen iets te gaan doen.
- a. Hij wil de lezer iets laten weten.
- a. Hij wil de lezer ergens van overtuigen.
- a. Hij wil de lezer vermaken.

Tot welke tekstsoort reken je deze tekst?

- a. een bericht
- a. een advertentie
- a. een gebruiksaanwijzing
- a. een uitnodiging
- a. een column

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteur	VO-content
Laatst gewijzigd	19 July 2019 om 11:54
Licentie	Dit lesmateriaal is gepubliceerd onder de Creative Commons Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationale licentie. Dit houdt in dat je onder de voorwaarde van naamsvermelding en publicatie onder dezelfde licentie vrij bent om: <ul style="list-style-type: none">• het werk te delen - te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat• het werk te bewerken - te remixen, te veranderen en afgeleide werken te maken• voor alle doeleinden, inclusief commerciële doeleinden.

[Meer informatie over de CC Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationale licentie](#)

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Leerniveau	;
Leerinhoud en doelen	;
Eindgebruiker	leerling/student
Moeilijkheidsgraad	gemiddeld
Studiebelasting	3 uur en 0 minuten
Trefwoorden	arrangeerbaar, leerlijn, rearrangeerbare

Gebruikte Wikiwijs Arrangementen

VO-, content. (2018). *Nederlands Kennisbank hv12*. https://maken.wikiwijs.nl/90574/Nederlands_Kennisbank_hv12

VO-, content. (2019). *Oefening - Template*. https://maken.wikiwijs.nl/138584/Oefening_Template